

*Hakif Bajrami*

## THEMELIMI I LRBSH-së DHE BURGIMI I DYTË I ADEM DEMAÇIT MË 1964

*“Sa më larg të shikoni prapa, aq më larg  
ka gjasa që të shihni. Nëse je duke ecur  
përmes ferrit, mos ndalo”!*

*Uinston Çerçill*

Epoka Demaçiane u lind në rrethana të robërisë së thellë kombëtare. Lidhur me këtë, para këtij ideologu do të nevojiten forca për t'i zbatuar, në të njëjtën kohë, dy veprime të njëkohshme strategjike (lufta do të jetë e gjatë) dhe taktike (të mos ndalet për asnjë çast), për ta sjellë gjysmën e popullit në shansin e vetëvendosjes dhe shkëputjes nga okupatori, për t' u bashkuar në një Shqipëri, me një treg të përbashkët, me një gjuhë letrare të përbashkët, duke u udhëhequr nga ndjenjat e dashurisë për kombin dhe atdheun.<sup>1</sup> LRBSH-Adem Demaçi shtronte

<sup>1</sup> Arkivi i Kosovës, “Dosja Demaçi, burgimi i dytë 1964” në Fondin Gjyqi i Qarkut Prishtinë, viti 1964, ku ruhet i tërë materiali rreth kësaj kthese kombëtare në historinë e kombit shqiptar, sepse me këto burgime çështja shqiptare do të dalë nga “anonimiteti” i mbylljes në një perde të hekurt që e mbante Jugosllavia titiste e ndihmuar nga A. Rankoviqi dhe Kisha Ortodokse e Serbëve. Adem Demaçi ishte cilësuar si personi më i “rrezikshëm që është shfaqur ndonjëherë në skenën politike shqiptare. Njeri që nuk i jep pesë para për çdo pasojë

kërkesën që të reagojë si rrënues i madh i shtetit më të padrejtë në Ballkan, të ndërtojë shtetin më të drejtë, pa ia marrë askujt qoftë edhe një pëllëmbë toke. Për Demaçin, edhe krijimi i dy shteteve shqiptare, si është realiteti tani, nuk sanonte padrejtësinë frapante që i është bërë kombit tonë duke ia grabitur trojet copa-copa.<sup>2</sup>

Ky fakt tregon, se sa e madhe dhe e thellë, ka qenë plaga dhe detyra, që universiteti popullor, universiteti i burgjeve dhe universiteti i shkollës, së bashku të sublimojnë e avancojnë një front që i kishte dy rrugë: paqësoren dhe jopaqësoren.<sup>3</sup> Okupatorit i mbetej të zgjidhte se si dëshironte të shkëputej nga padrejtësia që po e ushtronte përmes një aparteidi të tipit racist. Duke paralajmëruar kështu lindjen e UÇK-së – duke e shpalosur Neoluftën, Adem Demaçi dëshmon se sa e “ligë”, sa e “mjerë” dhe sa e degraduar ka qenë veprimtaria mesquine e atyre që e kanë penguar të lindë, apo kur ka lindur LRBSH-ja dhe prapë nuk kanë besuar në të, sepse pa të nuk mund të shkëputeshim kurrë prej traditës udëbeske, që e kishin bërë jetë në popull. E pra, Epoka Demaçiane është epokë e luftës për liri, për shporrje të pabarazisë, është edhe filozofi që shikon përpara dhe kombin e robëruar dhe robëruesin e kombit, provon ta nxjerrë nga humnera, përmes krijimit të realitetit të drejtë. Studiuesi do të

---

personale, që i është përkushtuar kauzës kombëtare, njeri që hapur thekson - vetëm mendoj në shkatërrimin tuej...”

<sup>2</sup> Programi i LRBSH-së i botuar në: DOSJA DEMAÇI, botim i tretë, më 2016, me rastin e 80-vjetorit të lindjes së Adem Demaçit.

<sup>3</sup> Po aty, gjerësisht - Deklaratë e Vladimir Bakariqit më 1974 për programin e LRBSH-së dhe ngritjen e Flamurit Kombëtar në 100 “ekземplarë”. Deklarata është lëshuar rastësisht në një simpozium në Kranj të Sllovenisë, ku debatohej për tërheqjen e armatave gjermane nga Jugosllavia më 1944/45.

konkludojë se kjo luftë demaçiane ishte në rend të parë humaniste, sepse krijonte rrethana, se si plaga dhe padrejtësia të shërohen dyanshëm.<sup>4</sup> Burgimi i parë i Adem Demaçit ishte alarm kundër humnerës, burgimi dytë ishte legalizimi i medikamentit si të dilet nga humnera, bashkërisht i persekutuari dhe persekutuesi, sepse Demaçi shikon vetëm përpara, por përmirëson dhe plagët e së kaluarës i shpalos urtësisht. Po para kujt të tregohet urtësi. Së këndejmi, ky vigan i lirisë bëhet pronë ideative në tërë globin, sidomos për kombin të cilit i takon. Mu për këtë, nuk e dekoron Evropa rastësisht, porsa doli nga kazamatet e persekutuesit. Po ne të persekutuarit çka bëmë për këtë hero të kombit? Historia këtë pyetje do të na e mbajë para hunde gjithmonë dhe na rëndon shumë pafalshëm duke na mbajtur në njëfarë “BESE” që e kemi ndrydhur madje shumë ashpër.<sup>5</sup>

### Viti 1960, vit i filozofisë së Adem Demaçit

LRBSH-ja, si organizatë politike, e ka parathënie burgosjen e Adem Demaçit më 1958, atëherë kur paralajmërohej se çështja shqiptare është “pronë” e politikës

---

<sup>4</sup> Adem Demaçi, shqyrtime më 2005 “Si e begatuam UÇK-në në rrafshin ndërkombëtar”. Në fillim kishim shumë vështirësi, sepse ndërkombëtarët i merrnin informatat vetëm nga ambasadat që i kishin në Beograd. Por me kohë marrja e informatave do të shpaloset në teren, ku zhvilloheshin ngjarjet e dhembshme, por të pashmangshme për çlirim të kombit”.

<sup>5</sup> Adem Demaçi, Filozofia politike – pse nuk pranova asnjë post drejtues politik dhe shtetëror pas viti 1999, sidomos pas 17 shkurtit 2008. Është shfrytëzuar çdo jetë nga vendorët dhe ndërkombëtarët që mos të kem poste drejtuese në qarqet e shtetit Kosovës, sepse as të huajt e as “prijësit” vendorë më nuk do të kishin mundësi të na trajtojnë si “koloni moderne”.

poltroniste dhe neoshfarosëse që mbulohej me filozofinë e mosinkuadrimit. LRBSH-ja, në këtë hulli politike, i ka dy hyrje në rrafshin e luftës që duhej ta peshonte: 1. Në Rezolutën e OKB-së për dekolonizimin e botës më 1960 dhe 2. Në daljen de fakto të Shqipërisë nga Pakti i Varshavës në të njëjtin vit. LRBSH-ja ishte organizatë e fuqishme politike që i dilte në ballë LKJ-së, pa harxhuar energji fare në çështjet ideologjike. Historikisht, këtu ishte deponuar kjo filozofi neolibérale. LRBSH-ja ishte lëvizje platonike: nuk ka rëndësi a na përkrahë Lindja apo Perëndimi. Me rëndësi është që lufta jonë është e drejtë. Kjo luftë e drejtë nuk zhvillohet kundër Jugosllavisë, por kundër kufijve të padrejtë që i ka instaluar Versaja (1919) dhe i ka vërtetuar Konferenca e Parisit më 1946. Lufta jonë, programon Adem Demaçi, do t'i ketë dy faza. Faza e parë, do të jetë me të gjitha premisat, vertikalisht dhe horizontalisht, paqësore. Prandaj, çdo gjë varet nga okupatori se a do të dëgjohet zëri i një populli të robëruar, posaçërisht të hapë rrugë tjetër për ta shpëtuar veten, në rend të parë, sepse në fazën tjetër okupatori do të pësojë pashmangshëm.<sup>6</sup> Kjo strategji politike legale, jo ilegale, i

<sup>6</sup> Shqipëria u pranua në OKB dhe në Paktin e Varshavës më 1955. Praktikisht me këtë hyrje (pranim) do të pushojnë të gjitha kombinimet jugosllavo-greke për ndarjen e Shqipërisë. Më 1958 pas një forcimi në arenën ndërkombëtare, Presidiumi i Republikës Shqipërisë do të intervenojë në OKB për mizoritë jugosllave ndaj shqiptarëve (Libri i bardhë, Beograd 1959, fakte dhe akuza). Pas një informim në terren përfaqësuesit e Senatit të SHBA do të reagojnë te Qeveria jugosllave se të drejtat e shqiptarëve po shkeleshin në mënyrë sistematike. Shqipëria pas këtyre faktorizimeve, duke vërejtur sjelljen e politikës sovjetike ndaj shqiptarëve në përgjithësi, de fakto, do largohet nga Pakti i Varshavës më 1960. Po këtë vit OKB e miraton Rezolutën për "Dekolonizim të botës". Këto realitete i përcillte Adem Demaçi në çdo kohë dhe nuk do të ndalet në rrugën e tij patriotike dhe

tregon armikut rrezikun nëse nuk e kupton diagnozën vdekjeprurëse, sepse e shpalos fazën tjetër të luftës së armatosur.<sup>7</sup>

### **Kush e zbuloi LRBSH-në më 1964**

Adem Demaçi dhe organizata LRBSH do të zbulohen shumë shpejt më 1964. Adem Demaçi do të burgoset më 8.6.1964. Dhe do të pasojnë edhe burgime masive. Për dy-tri ditë do të privohen nga liria rreth 350 anëtarë nga të gjitha komitetet-komunat e Kosovës. Shteti do të alarmohet i tëri: UDB-ja dhe KOS-i ishin vënë në ofensivë. I frikoheshin kryengritjes me armë në të gjitha trevat shqiptare, thonë dokumentet e kohës. Ishte ndërmarrë masa e sigurisë së lartë edhe në kufirin shqiptaro-shqiptar. Shtrohet pyetja: Kush e zbuloi organizatën? Të japim përgjigje se ishte Jusuf Nazari (Hoxha) në Pejë ai që e zbuloi LRBSH-në. Sipas një dokumenti të pabotuar, ai kishte qenë anëtar i organizatës. Ndërsa në dokumente theksohet se në gjykatore u vërtetua se gjashtë anëtarë e kishin tradhtuar Organizatën. Ata do të dalin në gjykatore, të cilëve Adem Demaçi u drejtohej me fjalët: “Sa të mjerë jeni. Jashtë këtij kazamati populli mendon se ju jeni të burgosur, ndërsa ju jeni me turp në

---

revolucionare, sidomos pas daljes nga burgu i parë 1958-1963; Elaborimi politik i Programit të LRBSH-së në AVIIB më 1965, f. 1-18).

<sup>7</sup> Adem Demaçi, Si u begatua UÇK në rrafshin e brendshëm – analizë – dialog në Asociacionin “Dardania” më 2005. Në bazë të fakteve që e kemi pas siguruar për dy vitet vendimtare 1998/1999 në luftën çlirimtare kanë qenë të përfshirë afro 35-40% e shqiptarëve me ndihma të ndryshme, nga sigurimi i ushqimit e deri te logjistika “moderne” (populli me ushtrinë).

këtë pozitë”. Lidhur me këtë, edhe përkundër insistimit tim që Adem Demaçi t’i zbulojë këta persona, ai këtë nuk e ka pranuar këtë. Shkurt, thotë se një ditë ata do të zbulohen dhe do ta marrin vendin që e meritojë, të tradhtisë.<sup>8</sup>

Në Gjakovë LRBSH-në e zbulojnë dy klerikë dervishë; në Mitrovicë një person i UDB-së, në Llap një person i Lidhjes Socialiste; në Prishtinë një klerik që e survejonte tërë kohën lëvizjen e Demaçit, në viset tjera organizatën e zbulojnë hafijet e jashtme, por jo anëtarët e saj. Këta persona i kishte rekrutuar UDB-ja që ta përcillnin çdo tubim nëpër dasma, ndeja dhe sidomos në të pame, ku shqiptarët e kishin zakon t’i zgjasin të pamet deri në 30-60 ditë rresht.<sup>9</sup>

<sup>8</sup> AK. Fondi i Lidhjes Socialiste: Deklarata sekrete e Jusuf Nazarit në UDB-në e Pejës më 1964, e shqyrtuar në Kryesinë e Lidhjes Socialiste të Popullit Punues në Prishtinë, me qëllim që të izolohej FAMILJET që e përkrahnin Adem Demaçin. Linçimi kishte marrë përmasa aq sa “socialistët” – komunistë lëvdohen se me fushatën e linçimit “ishte arritur sukses”. Shumë familje ishin izoluar dhe nuk lejoheshin të merrnin pjesë në zgjedhje, të merrnin pjesë në dasma, t’u shkonin në varrim të afërmeve si dhe në pame, siç e kanë shqiptarët zakon të lashtë. Nuk lejohej që fëmijët e bashkëpunëtorëve të Adem Demaçit të shkollohen ose të marrin bursa nga shteti e pengesa të tjera...

<sup>9</sup> Si shënim 8: Referojnë përfaqësuesit e UDB-së nga Gjakova, Mitrovica, Llapi, Prishtina, Drenasi, Vushtrria, Ferizaj, Prizreni dhe Gjilani. Përmbajtja e referimit të tyre ishte se bashkëpunëtorët e UDB-së ishin shumë të kujdesshëm. Nga Dushan Mugosha dhe V. Deva ata morën detyra që të survejojnë se çka thuhet për Adem Demaçin dhe rastin e Fazli Grejçevcit në ndeja të popullit. Të gjithë raportuesit ishin nëpunës të UDB-së, por emrat e informatorëve të tyre nuk prezantohen. Atyre u theksohen vetëm “emrat e rrejshëm” me shprehje të lumenjve, apo të ndonjë emri gjeografik mali e fushe. Bicë fjala, për Prishtinë thuhet se “raporton Fushë-Kosova” etj.

LRBSH-ja, më 1963, do të lindë si organizatë që nuk mbështet në ideologji. Ky fenomen që lajmërohet për herë të parë pas Luftës në Ballkan, do t'i brengoste tej mase qarqet e Beogradit, sepse me këtë filozofi politike, që nuk harxhon energji politike për ideologji, ishte konstatuar se mund të shkohet tepër larg, aq më parë kur te shqiptarët mungonte arsimimi shkollor dhe masa mund t'i besonte, pa pasur nevojë që mësonte dhe përvetësonte doktrina politike. Me fjalë tjera, në Programin e LRBSH-së thuhej saktësisht se nuk ka rëndësi nëse do të na ndihmojë Lindja apo Perëndimi.<sup>10</sup> Me këtë orientim doktrinar, shqiptarët do të bëhen atraktiv për Perëndimin, por kjo filozofi nuk do të mund të realizohej aq shpejt, për shkak se ideologjia në Shqipëri ishte një "sëmundje infektive" dhe rinia shqiptare e robëruar në Jugosllavi, në masë të madhe, i kishte varur shpresat te Tirana zyrtare.<sup>11</sup> Në anën tjetër, ideologjia komuniste jugosllave dihet se nuk ishte aq agresive, sepse ajo amortizohej me njëfarë filozofie shtesë komuniste që quhej mosinkuadrim dhe në këtë rrafsh kishte arritur autoritet, sidomos në botën e tretë, që shprehej se është e paangazhuar. E vërteta, mosinkuadrimi si politikë "globaliste" do të luftojë që ta zhveshë nga pozicioni politikën e "sovrانيتit kufizuar", prandaj Adem Demaçi, duke i studiuar këto rryma politike, do ta nxjerrë politikën doktrinare të tipit neutral, për t'ia siguruar kombit një simpati politike në tërë globin në fund të shekullit. Por, kjo simpati nuk do të pranohet pa e shpalosur LRBSH-ja

---

<sup>10</sup> AVIIB, Dokumente konfidenciale në AJ me shifrën "Arhivalije" në KEF nga viti 1965; Analizë politike për kushtet e themelimit të LRBSH-së.

<sup>11</sup> AVIIB – aty - Albanija –albanci i shiptari i kretanje njihovog mentaliteta o nacionalnoj pripadnosti 1965.

politikën jopaqësore, politikën e Luftës së Drejtë për liri dhe sovranitet.<sup>12</sup>

**Dosja “Demaçi” në AVIIB zbulon se si ishte ngritur koncepti i pengimit të luftës për liri**

LRBSH-ja, historikisht, i kishte llogaritur shkaqet që duhej luftuar, e ato ishin: 1. Më 1949 në Shkup ishte krijuar Qeveria marionetë në krye me Apostol Tanfein; 2. Në Nju-Jork ishte krijuar qeveri në krye me Mit-hat Frashërin; 3. Ishin bërë sondazhe në Londër përmes Alesh Beblerit që Tirana të bombardohet dhe të kthehet në fron Koçi Xoxe; 4. Ishte përgatitur Marrëveshje xhentëlmene në Split më 1953 për deportim të shqiptarëve në Anadoll sipas nenit 2 të Konventës së vitit 1938 (JUG-TURQ); 5. Ishte toleruar mbajtja e një Plenumi të LKK në Prishtinë, për ta penguar shpërnguljen (1954); 6. Pastaj përmes “Procesit Prizrenit” (1956); Ishte përhapur lajmi nga UDB-ja për ngritje të shqiptarëve në kryengritje, prandaj “duhet për t’ua marrë armët”; 7. Ishte arritur të sillej në Jugosllavi Panajot Plaku (1957), prej të cilit do të kuptojë shumëçka. P. Plaku pastaj likuidohet pa gjurmë dhe nuk është varrosur kurrë; 8. Ishte planifikuar mbyllja e shkollave më (1958); 9. Ishte bërë rezistencë ndaj Demarshit të Presidiumit të Kuvendit Popullor të Shqipërisë, drejtuar KS të OKB-së për barbarizmat ndaj shqiptarëve në Jugosllavi (1958); 10. Ishte dezorientuar Delegacioni i Senatit të SHBA-ve që të detyrohet të shkruante (1958) kinse “çdo gjë për shqiptarët në

<sup>12</sup> AVIIB, “Albanija i shiptari kod nas”, treba nastaviti sa iseljavanjem 1965 (Në KEF, material konfidencial nr. 05/65-26 VI 1965).

Jugosllavi është në rregull". Por këto lojëra - fall politik jugosllav - nuk u ishin shitur senatorëve të SHBA-ve. Kundër këtyre mizorive jugosllave do të ngrihet Adem Demaçi, si meteor më 1958. Pas këtyre ndryshimeve do të lindë Programi i LRBSH (1963/4). Prandaj, okupatorit do t'i jepet afat skadues, për t'u shporrur nga viset e okupuara. Historikisht LRBSH-ja kurrë nuk do t'i japë BESË armikut, nuk do ta falë kurrë dhe lufta do ta zhvillohet pa skadensë, pa mbarim nëpër etapa ashtu si ishte programuar.<sup>13</sup>

**Si u tentua të likuidohej Adem Demaçi,  
për herë të parë, më 1965 (?)**

LRBSH-ja, do të dalë në skenën historike jo vrullshëm, por natyrshëm, vertikalisht e organizuar në çdo cep të trojeve të robëruara; horizontalisht e mbuluar në çdo cep të tokave martire me FLAMURIN KOMBETAR. Aktivistët e LRBSH-së, në vend se ta ngrinin një Flamur, ngritën 100. Shteti katrahurë do të ndihet i dërmuar, i rrezikuar dhe i plagosur, por nuk do të vdes. Vdekja do të programohet të ndodhë në proces - evolucion, krahas vetëdijesimit dhe arsimimit, duke e komanduar anijen kombëtare edhe nga burgu, duke u ndihmuar - do të them - me fakte edhe nga Shteti amë, i cili çështjen e mbulonte paksa me pikëpamje ideologjike, por aty ishte shpresa e fundit dhe ashtu historikisht doli. Kështu, hapi i parë për anëtarësinë e LRBSH-së, pas çdo aksioni ishte burgu dhe

---

<sup>13</sup> AVIIB, Adem Demaçi i pojava nacionalne emnicipacije shiptara kod nas; Viti 1965, 4 VII 1965. Debatohet për Raportin e Komisionit të SHBA-ve me akuza monstruoze ndaj shtetit RSFJ, i pasistemuar, për përdorim intern, i siguruar nga Ymer Haxhidauti.

futja e frikës në popull nga okupatori. Pas burgimeve masive, një kohë të gjatë okupatori do ta studiojë personalitetin e Adem Demaçit. Pikërisht gjatë majtit të vitit 1965 do të përpilohet një skenar për ta likuiduar. Dy udëbashë shqiptarë do ta marrin për detyrë transferimin për në Burgun e Beogradit. Dhe gjatë rrugës, pa e ditur këta, do të inskenohej “Tentim ikja e Demaçit”. Kështu, Jusuf Kelmendi dhe Nazmi Kursani, do ta informojnë Asllan Fazliun e ky për njëherë e informon Esat Mekulin. Pas dy orësh, Esat Mekuli e informon Fadil Hoxhën, Ndërsa Fadil Hoxha e informon Vladimir Bakariqin.<sup>14</sup> I tërë skenari do të stopohet nga ky i fundit. Kështu, për t’i bërë “legale dhe legjitime” burgimet dhe dhunën titisto-rankoviqistët, prapë përmes Vladimir Bakariqit, më 4 korrik 1965, Programi i LRBSH-së do t’i dorëzohet një përfaqësuesi të Ambasadës së shteteve të NATO-s në Beograd, duke ua dedikuar atyre detyrë shtëpie se “Kemi të bëjmë me një program kominternist-komunist”. Pas një kohe i njëjti Program do t’i dorëzohet (22.12.1965) përfaqësuesit të Paktit të Varshavës, në Ambasadën e BRSS-së në Beograd, duke i treguar edhe këtij se Programi i LRBSH-së “është një dokument ballist”. Këta politikanë të mjerë nuk e dinin se me këtë popullaritet Adem Demaçin po e bënin këtë ideolog, AMBASADORIN e parë të nderit për Republikën e Kosovës në veçanti dhe shqiptarët në përgjithësi në të dyja blloqet ushtarake. Nuk është e tepërt të thuhet se nga viti 1965 kishte filluar të përgatitej “pajtimi i kundërthënieve”. Dhe Adem Demaçi dhe Fadil Hoxha do të

<sup>14</sup> Deklaratat e Asllan Fazliut, Esat Mekulit, Pajazit Nushit dhe Fadil Hoxhës dhënë në “besë” më 1979: “Si u shpëtua Adem Demaçi nga plani i Dushan Mugoshës, të cilin kinse ishte planifikuar të bëhet atentat në të më 1964.

përqafohen vëllazërisht më 1999, duke theksuar se tash jemi në një front, ushtarë të Adem Jasharit dhe Zahir Pajazitit. Ja ky ishte, është dhe do të mbetet shembull burrërie, Adem Demaçi, që për interesin kombëtar pajtohet dhe fal çdo gjë!<sup>15</sup>

### **Shërbimet inteligjente, NATO dhe VARSHAVË, nuk i besojnë propagandës titisto-rankoviqiste më 1965**

Kuptohet se të dyja blloqet ushtarake (NATO +VARSHAVË), nuk ishin aq naive sa t'iu besonin porosive titiste, edhe pse të dyja blloqet ishin të emocionuara nga "mosinkuadrimi", nga bota e tretë. Programi i Adem Demaçit, do të lexohet me kujdes dhe do të gjejnë se nuk bëhet fjalë as për "komunizëm ideologjik", e as për "ballist-nacionalist".<sup>16</sup> Programi do të cilësohet se është pa ideologji. Shumë atraktiv për NATO-n dhe shumë "destruktiv" për Paktin e Varshavës.<sup>17</sup> Shqiptarët me këtë program do të indeksohen në tavolinat e dy blloqeve dhe pas kësaj kohe do të dihet se "nuk është me rëndësi a do të na ndihmojë Lindja apo Perëndimi".<sup>18</sup> Me rëndësi është se

<sup>15</sup> Si shënimi 13. Dokumentin e ka siguruar arkivisti në AVIIB me origjinë hungareze më 1976. Ky ushtarak punonte si arkivist dhe dihet se ka bërë shërbime të mëdha për hulumtuesit shqiptarë. Ky person ka zbuluar emra shqiptarësh që bashkëpunonin me KOS-in e që kishin funksione të larta në LKJ, si: Mehmet Hoxha, Elhami Nimani, Ali Shukriu, Mehmet Maliqi, Enver Hoxha, Ibro Haskaj etj.

<sup>16</sup> AVIIB, Biografia e Adem Demaçit nga viti 1943-1965, d. konfidencial i siguruar nga arkivisti me përkatësi nacionale hungareze.

<sup>17</sup> Po aty, Pse Adem Demaçi nuk është as i majtë e as i djathtë.

<sup>18</sup> Historia e mendimeve totalitare, Elaborat i pabotuar i vitit 1966 në DASIP "A do të lirohet Adem Demaçi pasi që Flamuri shqiptar do të legalizohet"; "Kush janë djemtë bashkëpunëtorit të Adem Demaçit që i

lufta jonë është e drejtë. Lufta e Ftohtë do të kalojë edhe për trupin e shqiptarëve të robëruar. Shqiptarët e kësaj pozite, nuk do të “ngrihen nga frigoriferi”, por nga robëria të cilën duhej shporrë. Duke u përpjekur në çastet kur po likuidohej Pakti i Varshavës çetniko-komunistët titistë do të provojnë, më 20 shkurt 1990, për ta likuiduar Demaçin me urdhër të kreut ushtarak. Edhe kësaj radhe ishte vonë. Prapë një kroat nuk do ta japë Demaçin, e ai ishte Stipe Mesiq. Shkolla e Demaçit do ta vijojë realizmin e Programit të luftës nga viti 1992, me emrin UÇK. Çdo gjë pastaj është e njohur. Epoka e Demaçit ishte mësim për Epokën e Adem Jasharit, e ky i fundit ia rriti famën kombit dhe Adem Demaçit si prijës shpirtëror kombëtar.<sup>19</sup>

LRBSH-në e drejtonte Adem Demaçi. Nëpër qendra administrative LRBSH-në e drejtonin këto personalitete: në Prishtinë kryetar ishte Xhafer Mahmutxhiku; në Mitrovicë drejtonte Zeqir Gërvalla, në Llap drejtonte Azem Beqiri, në Drenicë drejtonte Fazli Grejçevci, në Pejë drejtonte Ramadan Shala, në Gjakovë drejtonte Kardi Kusari. Kishte drejtues të tjerë edhe në qendrat e tjera, emrat e të cilëve janë botuar në publikimin “Dosja Demaçi”, 2016, ribotim.<sup>20</sup>

---

përgatitën flamujt: Sabri Terzia, me të vëllanë (Selatin Novosella) dhe disa persona që e siguruan materialin, emrat e të cilëve nuk shënohen.”

<sup>19</sup> Mbledhja e Kryesisë RSFJ-së, më 20 shkurt 1990; Shih, B. Joviq Kujtime, f. 117. Adem Demaçi nga burgu i drejton lëvizjet politike në Kosovë nga viti 1958. Raportojnë Gjeral Velko Kadijeviq dhe gjenerali i gjeneralshtabit të RSFJ-së Axhiq; “Pse doli nga burgu para kohe (nja 20 ditë) Adem Demaçi, Deklaratë e Demaçit, më 2005, në Prishtinë.

<sup>20</sup> H. Bajrami, Dosja Demaçi, ribotim i tretë, Prishtinë 2016; Adem Demaçi, Si u burgosëm në fillim të qershorit 1964 masivisht (300-350 persona, deklaratë dhënë autorit më 1995).

Arrestimi i parë ndodh më 8.6.1964 në Prishtinë. Së pari, arrestohet Adem Demaçi e pastaj anëtarët dhe drejtuesit tjerë. Lidhur me këtë, në procesin gjyqësor që organizohet në Prishtinë dënohen me burgim të rëndë: Adem Demaçi 15 vjet, Dibran Bajraktari 13 vjet, Sabit Ratkoceri, Xhafer Mahmutxhkiu nga 11 vjet, Selahudin Daci, Azem Beqiri, Abdyl Lahu, Ahmet Haxhiu nga 10 vjet, Sabri Novosella (përgatitësi i flamujve) Tefik Sahiti e Niazi Saraçogllu nga 9 vjet burg të rëndë. Burgun e kanë mbajtur nëpër kazamatet jugosllave, duke iu nënshtruar një torture të re në pambarim.<sup>21</sup>

### Rezyme

Të përfundojmë, Adem Demaçi do të burgoset me shokët e idealit, në kulmin e pushtetit të UDB-së, më 1964. Doli nga burgu më 1974, atëherë kur në shikim të parë shumëçka kishte ndryshuar. E vërteta shkencore është kjo: në Plenumin e Brioneve, 1966, u dekompozua struktura e UDB-së, por rolin e asaj krijese kriminale e mori pastaj Partia Komuniste. Çdo gjë lidhur me të drejtat që i kërkonte Demaçi kishte mbetur në pikën zero. Është fjala se Demaçi kërkonte që Kosova të shkëputej nga Serbia dhe mundësisht edhe nga Jugosllavia e t'i bashkohej Shqipërisë në një proces të pranuar ndërkombëtar, me vetëvendosje. E vërteta, Kushtetuta e Kosovës e vitit 1974 në planin institucional nuk ndryshoi asgjë, sepse Serbia i kishte të gjitha ingerencat e një republike sovrane, ndërsa Kosova nuk kishte sovranitet.

---

<sup>21</sup> H. Bajrami, Dosja Demaçi, ribotim i tretë, me rastin e 80-vjetorit të lindjes së Bacë Adem Demaçit, Prishtinë 2016.

Po, mund të flitet për disa ndryshime kozmetike, siç ishin shkollimi në gjuhën shqipe, administrata në disa nivele, por jo në Kryesi të partisë dhe të Krahinës (aty flitej serbisht - shih dokumentacionin), u themelua universiteti dhe themelimi i një varg institucionesh shkencore e kulturore, por avancimi i tyre ishte i mbikëqyrur dhe i kontrolluar nga partia që merrte instruksione nga Serbia dhe Beogradi jugosllav.

Madje, mund të thuhet se pas vitit 1975, roli i Partisë (Komuniste) ishte shumë më i egër se sa ai i UDB-së famëkeqe. Ishte ashtu, sepse për çdo gjë e vendoste partia, nga bashkësia lokale e deri në kryesi, nga çerdhja e fëmijëve e deri në Akademi. Pas burgimeve masive, sidomos pas vitit 1981, situata ishte përkeqësuar tej mase. Si pasojë e atij përkeqësimi erdhi deri te dekompozimi i Jugosllavisë në fund të shekullit XX, ashtu si e parashikonte Adem Demaçi në Programin e LRBSH-së, në mënyrë jopaqësore, me luftë të drejtë çlirimtare.

Tre muaj para se të lirohet nga burgu, më 1974, Adem Demaçin do ta provokojë një operativist i sigurimit shtetëror: "Ja Kosova po prosperon e ju po na denonconi". Adem Demaçi do t'i përgjigjet: "E vërtetë në shtetin e juej dikush han me lugë të arit, ne shqiptarët nuk kemi as lugë të drurit, vendi më i prapambetur në Jugosllavi janë viset shqiptare". Këtë fjali do ta përdorë Mahmut Bakalli në mbledhjen e mbyllur për ta burgosur Adem Demaçin për herë të tretë më 1975, për ta dënuar nga gjyqi i Partisë me 15 vjet burg të rëndë.